

KAÇKAR DAĞLARI MİLLİ PARKININ JEOPARK POTANSİYELİ

Yıldırım Güngör^a, Yahya Çiftçi^b

^aİÜ Jeoloji Mühendisliği Bölümü, 34320, Avcılar, İstanbul

MTA Genel Müdürlüğü, Ankara

(yildirimgungor@gmail.com)

ÖZ

Doğu Karadeniz Dağlarının KD ucunda yer alan Kaçkar Dağları Milli Parkı Rize, Erzurum ve Artvin Sınırları içinde kalmaktadır. Milli Park; barındırdığı eşsiz ekosistem, yüksek zirveler, buzul vadileri, buzul gölleri ve yemyeşil ormanları ile Türkiye'nin diğer dağlarına oranla tahribatin henüz üst düzeye çıkmadığı ender bölgelerden biridir. Kaçkar Dağları bu özellikleri ile sadece ülkemizin değil dünyanın da önemli dağlarından biri olup bu özellikleri ile bir Jeoparkın en önemli bileşenlerinden biri olan doğa sporları dağcılık, doğa yürüyüşleri, dağ bisikleti, kampçılık, Off-Road, oryantiring sporları ile uğraşanlara eşsiz olanaklar sunmaktadır.

Jeolojik olarak Kıta - Kıta Çarpışması ile oluşan ve Alp - Himalaya Sistemine dahil olan Toroslar ile Genç volkanik dağlar olan Ağrı, Erciyes, Süphan, Nemrut, Tendürek ve Hasan dağlarından farklı olarak Doğu Karadeniz Dağları, bir okyanusal kabuğun bir kıtasal kabuk altına dalması ile oluşan And tipi kıta kenarı volkanik ada yayı zincirlerinden oluşmuştur. Dağların yüksek rakımlı tepelerini oluşturan bazik volkanik kayalar, Neotetis okyanusunun Pontid kıtasının altına dalmasıyla meydana gelen yay mağmatizmasının ürünleridir.

Jeopark düzenlemesi açısından ele alındığında, Kaçkar Dağları Milli Parkında yüksekliği 3000 metrenin üzerinde bulunan onlarca zirve (Kaçkar Dağı: 3932 m; Verçenik Dağı: 3709 m) bulunur. Fırtına Deresi havzasını oluşturan irili ufaklı yüzlerce derenin aktığı Verçenik, Elevit, Amlakit, Polavit, Kavrın, Çeymakçur, Palakçur, Avaçur ve Kaçkar Vadileri, sadece Rize bölümünde yer alanlardır. Artvin ve Erzurum bölgelerinde de çok sayıda kayda değer güzellikte dere ve vadi bulunur. Yukarı Kavrın yaylası ve Verçenik yayla gibi yaylaların yanı sıra, olağanüstü güzellikteki buzullar, buzul gölleri, buzul vadileri, buzul çizikleri ve hörgüç kayalar gibi doğal zenginlikler, en göze batan doğal varlıklardır. Olağanüstü bir biyolojik çeşitliliğe, etnografik değerlerle, tarihsel ve arkeolojik özelliklere sahip Kaçkar Dağları bir jeoparkta olması gereken bileşenlerin en iyilerini barındırmaktadır.

Bu çalışmada Kaçkar dağlarının Jeopark olup olamayacağı değil, Türkiye'nin bu doğa harikasının hangi unsurların ön plana alındığı kaç adet jeorota düzenlemesine ev sahipliği yapabileceği tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler : Kaçkar dağları, Jeopark , Jeorota, Jeosit, Jeolojik Miras

GEOPARK POTENTIAL OF KAÇKAR MOUNTAINS NATIONAL PARK

Yıldırım Güngör^a, Yahya Çiftçi^b

^aİÜ Jeoloji Mühendisliği Bölümü, 34320, Avcılar, İstanbul

MTA Genel Müdürlüğü, Ankara

(yildirimgungor@gmail.com)

ABSTRACT

Kaçkar Mountain National Park is located in the NE of the Eastern Black Sea Mountain, within the provinces of Rize, Erzurum and Artvin villages. This national park is one of the scarce regions that substantially preserved in terms of natural heritage, including unique ecosystem, peaks, valley and lakes of glacial erosion and forest. Kaçkar Mountain is not only in Turkey but also the prime mountain in the world with its productive national features, provides good opportunities for natural sports i.e. mountaineering, trekking, mountain bike, camping, off-road, orienteering, and other activities.

There are many mountain chains in Turkey like Taurus Mountains, developed geologically after the collision of Laurasia and Gondwana plates, as a part of the Alp-Himalayan orogenic system. There are also other strato-volcanoes like Hasan Dağı, Erciyes, Nemrut, Süphan, Tendirek and Ağrı Mountains that are the products of the intra-plate magmatic/volcanic system. Differently, Eastern Black Sea Mountains, including the Kaçkar System, represents the And-type continental edge volcanic island-arc system, result of a subduction of the oceanic plate under the continental plate. Basic volcanic rocks forming the peaks of the Kaçkar Mountains are represented the arc magmatic products of subduction of the oceanic crust of Neotethys underplated the Pontide continental fragment.

In terms of geopark organization, Kaçkar National Park includes several peaks more than 3000 meters elevation like Kaçkar (3932 m) and Verçenik (3709) mountains. Hundreds of streams are present in Verçenik, Elevit, Emlakit, Polavit, Kavrun, Çeymakçur, Palakçur, Avaçur and Kaçkar valleys that creating a network for the Firtuna River Basin in Rize sector. Another rivers and valleys are also present in Artvin and Erzurum sectors. In addition to the mountain pastures like Yukarı Kavrun and Verçenik, wonderful glaciers, glacial lakes and valleys, glacial scratches, roche moutonees are the most valuable natural wonders of the Kaçkar National Park. Furthermore, these geological and morphological features are surrounded via spectacular biodiversity, ethnographic specifications, historical and archaeological features are the most valuable components of a "possible" Kaçkar Mountain Geopark. The aim of this presentation is not to discuss of the geopark potential of the Kaçkar Mountains, but to discuss of number of the geo-routes in different concepts located in this extraordinary natural wonder of Turkey.

Keywords: Kaçkar Mountains, Geopark, Georotes, Georoutes, Geosite, Geological heritage.